

Guvernul
Republicii Moldova

Guvernul
României

DE LA CONCEPTE LA OAMENI, SCHIMBÂND DESTINE: OPORTUNITĂȚI MAI BUNE PENTRU TINERI ȘI FEMEI

Raport de totalizare a rezultatelor proiectului
"Oportunități mai bune pentru tineri și femei" la 6 ani de activitate

Raportul a fost elaborat prin contribuția întregii echipe a proiectului "Oportunități mai bune pentru tineri și femei", implementat de Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD) în parteneriat cu Guvernul Republicii Moldova, cu sprijinul financiar al Agenției SUA pentru Dezvoltare Internațională (USAID) la Inițiativa Prezidențială pentru Combaterea Traficului de Ființe Umane la Nivel Global, Guvernului României și "Fondului de urgență", un program internațional creat de George Soros în vara anului 2009 pentru atenuarea efectelor negative ale crizei economice mondiale în Europa Centrală, de Est și Sud-Est și Asia Centrală.

Publicația este ilustrată cu imagini din activitățile curente și din arhiva proiectului și, de asemenea, cu fotografii semnate de John McConnico și Julie Pudlowski.

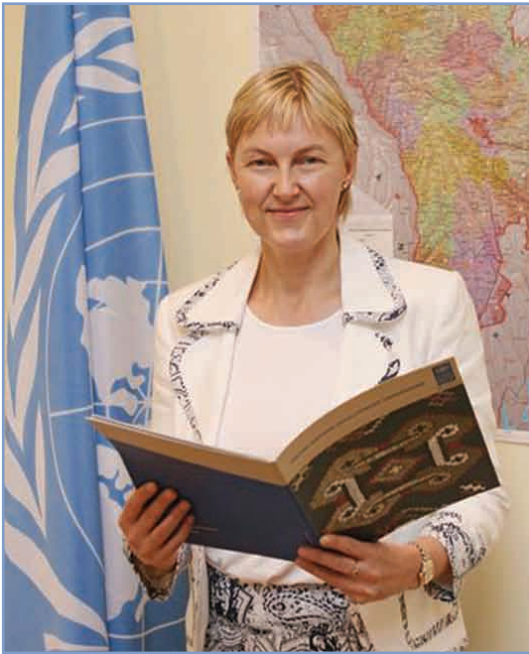
Copyright © PNUD Moldova, 2010

Chișinău, 2010

PNUD este rețeaua globală de dezvoltare a Națiunilor Unite, care pledează pentru schimbare și conectează țări la cunoștințe, experiență și resurse care să ajute oamenii să-și construiască o viață mai bună. PNUD este prezent în 166 de țări, lucrând împreună cu acestea la identificarea propriilor soluții legate de provocările dezvoltării naționale și globale. În timp ce țările își dezvoltă capacitățile locale, ele beneficiază de experiența experților PNUD și partenerilor săi. Pentru mai multe informații, Vă rugăm să vizitați: www.undp.md și www.undp.org.

Cuprins

Cuprins	3
Cuvânt înainte	4
Oportunități mai bune pentru tineri și femei: O viață demnă pentru cei vulnerabili	5
Centrele de Reintegrare Socială pentru Tineri: La început vulnerabili, acum independenți	8
Centrele Maternale: Aproape de familie, aproape de comunitate	12
Centrul de Asistență și Reintegrare Socială a Victimelor Traficului de Ființe Umane: Un nou început	18
Integrarea Economică a Beneficiarilor: 1. Medierea angajării în câmpul muncii	22
2. Crearea de noi locuri de muncă	28
Asigurarea durabilității Centrelor de Reintegrare Socială: Bunele practici trebuie preluate și continuate	34
Epilog	39

Cuvânt înainte

Atunci când constatăm că în localitățile unde există Centre Maternale abandonul copiilor s-a diminuat, iar în comunitățile în care avem servicii de formare și integrare profesională rata angajării tinerilor este în creștere, cred că putem vorbi despre un succes real al proiectului. O reușită care reprezintă dovada unei bune colaborări și de durată între Guvern, sectorul non-guvernamental și cel privat, administrația publică locală și donatori. Acești parteneri și-au conjugat eforturile pentru a dezvolta niște servicii de sprijin pentru integrarea socio-economică și profesională a absolvenților de școli internat – orfani sau lipsiți de îngrijirea familiei – a mamelor cu copii și femeilor însărcinate în situații de risc sau criză.

Pentru proiectul "Oportunități mai bune pentru tineri și femei" șase ani de activitate e și mult, e și puțin. E mult, dacă ne referim la impactul pe care îl are proiectul după mai bine de o jumătate de deceniu de activitate. E puțin ca și timp, dacă ținem cont că mai sunt încă mii de persoane social-defavorizate care au nevoie de sprijinul nostru.

Impactul proiectului se măsoară în miile de persoane social-vulnerabile, care au beneficiat de găzduire, de consiliere și dezvoltarea deprinderilor de viață prin intermediul unor rețele de Centre de Reintegrare Socială și Centre Maternale, create în cadrul proiectului. De asemenea, trebuie să menționăm și miile de persoane care au obținut instruire profesională, mediere și facilitare a accesului pe piața muncii. Aici merită să amintesc despre aspectul inovator și capacitatea de replicare a proiectului. Și, când spun asta, mă refer și la locurile de muncă noi create în parteneriat cu sectorul privat și întreprinderile sociale.

Realizarea acestui proiect a fost posibilă datorită sprijinului oferit de USAID, Guvernul României și "Fondul de urgență" creat de George Soros în 2009, care au depus toate eforturile pentru obținerea succeselor menționate.

Desemnarea proiectului "Oportunități mai bune pentru tineri și femei", la sfârșitul anului 2008, printre cele mai bune inițiative sociale pe plan global este un prilej de mândrie pentru Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare, pentru Guvernul Republicii Moldova și pentru echipa care lucrează în acest proiect.

Acest premiu este dovada faptului că pentru obținerea unei bunăstări a tuturor cetățenilor sunt necesare eforturi conjugate, și asta ne poate inspira la alte realizări în viitor.

Kaarina IMMONEN
Coordonator Rezident al Organizației Națiunilor Unite în Republica Moldova

Oportunități mai bune pentru tineri și femei: o viață demnă pentru cei vulnerabili

Combaterea marginalizării și excluziunii sociale – unul din obiectivele fundamentale pentru Guvernul Republicii Moldova – este o asumare politică a unei schimbări care vizează politici sociale, cu obiective foarte clare, la care Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare în Moldova a aderat în calitate de partener strategic.

Pentru proiectul "Oportunități mai bune pentru tineri și femei", implementat de PNUD Moldova, combaterea marginalizării și excluziunii sociale a unor categorii de populație constituie obiectivul principal și include acțiuni concrete pe mai multe paliere. Astfel, domeniile de activitate ale proiectului cuprind: crearea infrastructurii sociale, accesul la servicii sociale, stimularea participării la viața economică și crearea locurilor de muncă.

Segmentul de populație cărui i se adresează proiectul vizează tinerii vulnerabili, în special, absolvenții ai școlilor internat sau profesionale – orfani sau lipsiți de îngrijire părintească, mame cu copii și femei însărcinate aflați în di-

ficultate, victimele violenței domestice sau victimele traficului de persoane. Carențele educative ale sistemului rezidențial și consecințele datorate acestora, problema șomajului în rândul tinerilor, traficul de persoane, sărăcia, în general, și violența domestică, în special, au generat ideea creării unor servicii de integrare socio-economică și profesională a acestor persoane dezavantajate.

Prin acțiunile sale, proiectul "Oportunități mai bune pentru tineri și femei" contribuie direct la procesul de integrare socio-economică și profesională a categoriilor vulnerabile de persoane.

Rețeaua creată de centre și servicii asigură, pe de o parte, găzduire în condiții apropiate de cele din familie, consiliere psiho-socială și dezvoltarea deprinderilor de viață independentă, iar pe de alta, desfășoară activități de mediere și facilitare a accesului beneficiarilor pe piața muncii, acordă suport financiar și material.

Proiectul creează noi locuri de muncă pentru grupul-țintă prin intermediul întreprinderilor sociale, precum și prin susținerea financiară a agenților economici, interesați în dezvoltarea propriilor afaceri.

Proiectul este implementat de Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare, cu sprijinul financiar al Agenției SUA pentru Dezvoltare Internațională (USAID) la Inițiativa Prezidențială pentru Combaterea Traficului de Ființe Umane la Nivel Global, Guvernului României și Fundației SOROS-Moldova.

Termen de implementare:
octombrie 2004 – decembrie 2011

OBIECTIVE:

- Crearea și dezvoltarea unei rețele din zece Centre de Reintegrare Socială în localități din afara capitalei, administrate de organizații neguvernamentale locale;
- Dezvoltarea în cadrul acestor centre a serviciilor și programelor de sprijin, ce vor favoriza integrarea socio-profesională a beneficiarilor proiectului;
- Îmbunătățirea sub aspect cantitativ și calitativ a serviciilor de asistență socială în aceste comunități;
- Sporirea capacității și „competitivității” brațelor de muncă prin instruire profesională;
- Crearea locurilor de muncă, prin lansarea întreprinderilor sociale.

REZULTATE OBȚINUTE:

- **10** Centre de Reintegrare Socială au fost înființate și sunt operaționale.
- **9** Servicii de Formare și Integrare Profesională funcționale.
- **7 231** de persoane, printre care absolvenți ai școlilor internat și profesionale, femei din grupuri social vulnerabile și copiii lor, au beneficiat de servicii de diverse genuri.
- **2 034** de persoane instruite profesional.
- **1 711** de persoane angajate în câmpul muncii.

- **704** noi locuri de muncă create.
- **9** întreprinderi sociale create și **18** planuri de afaceri finanțate.
- **Peste 100** parteneriate cu sectorul privat.
- **65** de specialiști din domeniul social și protecției copilului pregătiți pentru a activa în sprijinul beneficiarilor.
- **Standarde Minime de Calitate și Manualul Operațional pentru Centrele de Reintegrare Socială** elaborate și implementate.

BUGET:

Bugetul total al proiectului este de **5,2** milioane dolari SUA.

PARTENERI:

Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei, Autoritățile Publice Locale, Ministerul Educației, Ministerul Tineretului și Sportului, Ministerul Finanțelor, Organizația Internațională pentru Migrație în Moldova, Every Child, Global Compact, OSCE, UNICEF, UNFPA, UNHCR, La Strada-Moldova, Winrock International, Caritas Moldova, organizații neguvernamentale locale.

CONTACTE:

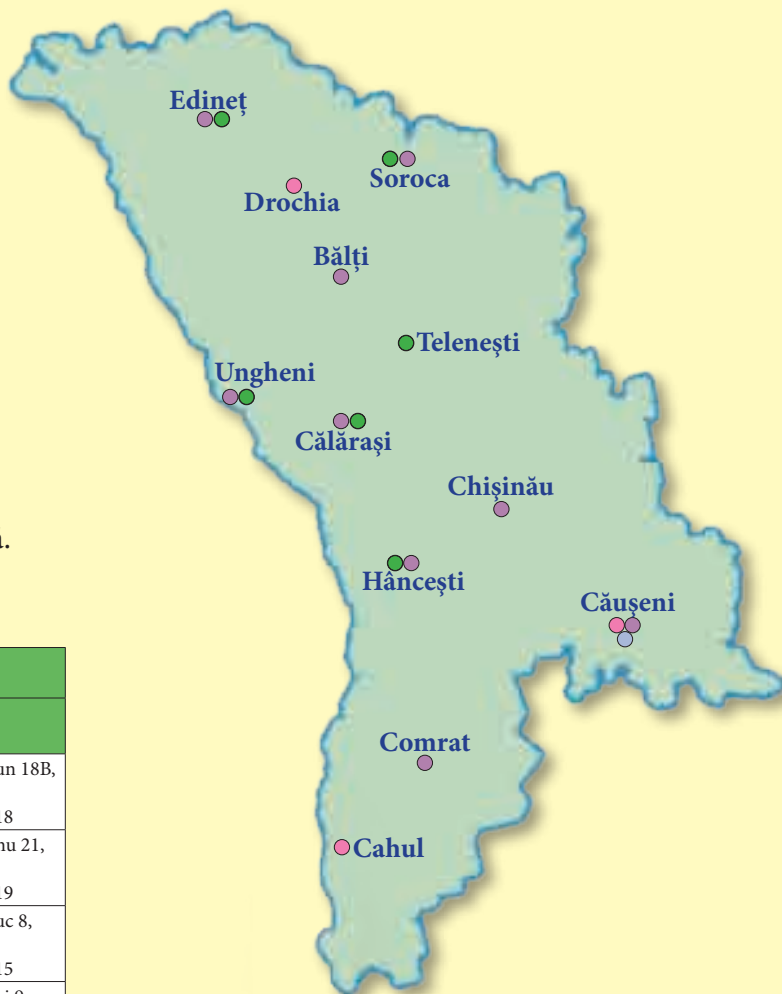
Viorel Albu, Manager de proiect

Adresa:

bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 180,
biroul 810, Chișinău,
Republica Moldova
tel.: (373 22) 29.47.71
e-mail: viorel.albu@undp.org

Oportunități mai bune pentru tineri și femei

În cei 6 ani de activitate, în cadrul proiectului "Oportunități mai bune pentru tineri și femei", au fost create 10 centre și 9 servicii de formare și integrare profesională.

Centre de Reintegrare Socială pentru Tineri		
Denumirea Centrului	Organizația	Contacte
CRST "ALTERNATIVA" din or. Edineț	Asociația Obștească "Demos"	str. Alexandru cel Bun 18B, or. Edineț tel. (246) 2.40.18
CRST "DACIA" din or. Soroca	Centrul de Resurse pentru Tineri "Dacia"	str. Mihai Sadoveanu 21, or. Soroca tel. (230) 2.36.19
CRST "CREDO" din or. Ungheni	Asociația de Educație Civică "Viitorul începe azi"	str. George Meniuc 8, or. Ungheni tel. (236) 2.31.15
CRST "AMIGO" din comuna Cărpineni, raionul Hâncești	Asociația Obștească "Asociația pentru Dezvoltarea Resurselor Umane din Moldova"	str. Independenței 9, com. Cărpineni, raionul Hâncești tel. (269) 2.75.85
CRST din or. Călărași	Asociația Obștească "Epitrop"	str. Makarenko 11, or. Călărași tel. (244) 2.31.20
CRST din or. Telenești	Asociația Obștească "Centrul de Justiție Comunitară Telenești"	str. Ion Vodă 16/2, or. Telenești tel. (258) 2.10.73, 2.10.74

Centre Maternale		
Denumirea Centrului	Organizația	Contacte
CM "PRO-FAMILIA" din or. Căușeni	Asociația Obștească "Asociația Psihologilor Tighina"	str. Ana și Alexandru 18A, or. Căușeni tel. (243) 2.68.35
CM "ARIADNA" din or. Drochia	Asociația Obștească "Artemida"	str. Alexandru cel Bun 21, or. Drochia, tel. (252) 2.03.08
CM "ÎNCREDERE" din or. Cahul	Asociația Obștească "Încredere"	str. Negruzzi 133, or. Cahul tel. (299) 4.40.80

Centrul de Asistență a Victimelor Traficului de Ființe Umane	
Localitatea	Contacte
or. Căușeni	tel. (243) 2.69.75

Servicii de Formare și Integrare Profesională		
Localitatea	Organizația	Contacte
or. Edineț	Asociația Obștească "Demos"	str. Alexandru cel Bun 18B, or. Edineț tel. (246) 2.40.18
or. Soroca	Centrul de Resurse pentru Tineri "Dacia"	str. Mihail Sadoveanu 21, or. Soroca tel. (230) 2.36.19
or. Bălți	Asociația Obștească "Onoarea și Dreptul Femeii Contemporane"	str. Decebal 144, or. Bălți tel. (231) 7.07.78
or. Ungheni	Asociația de Educație Civică "Viitorul începe azi"	str. George Meniuc 8, or. Ungheni tel. (236) 2.31.15
or. Călărași	Asociația Obștească "Epitrop"	str. Makarenko 11, or. Călărași tel. (244) 2.31.20
or. Chișinău	Asociația Obștească "Centrul de Consultanță în Afaceri"	str. 31 August 1989 nr. 98, bir. 308-308A, or. Chișinău tel. 21.00.89, 21.00.94
or. Hâncești	Asociația Obștească "Asociația pentru Dezvoltarea Resurselor Umane din Moldova"	str. Mihalcea Hâncu 128, or. Hâncești tel. (269) 2.02.40
or. Căușeni	Asociația Obștească "Asociația Psihologilor Tighina"	str. Mateevici 1, or. Căușeni tel. (243) 2.16.80
or. Comrat	Asociația Obștească "Asociația Femeilor din Găgăuzia"	str. Lenin 160, or. Comrat tel. (298) 2.10.51, 2.88.99

Centrele de Reintegrare Socială pentru Tineri:

la început vulnerabili, acum independenți

CE ESTE UN CENTRU DE REINTEGRARE SOCIALĂ PENTRU TINERI?

Centrele de Reintegrare Socială pentru Tineri sunt unități prestatoare de servicii de asistență socială la nivel comunitar, cu regim mixt de activitate – regim rezidențial și regim de zi.

Centrele au drept obiectiv principal furnizarea și asigurarea accesului tinerilor în dificultate la servicii de calitate pe o perioadă determinată. Aceste centre urmăresc combaterea marginalizării și excluziunii tinerilor și, ulterior, integrarea socio-profesională a tinerilor.

Pe parcursul anilor 2005-2009, în Republica Moldova au fost create 6 astfel de unități. Aria de desfășurare a activității unui Centru de Reintegrare Socială pentru Tineri este aria administrativ-teritorială a unui raion.

Activitatea Centrelor prestatoare de servicii de reintegrare socială pentru tineri este realizată în baza legislației în vigoare, precum și a prevederilor acordurilor locale încheiate între administrațiile publice locale și prestatorii de servicii.

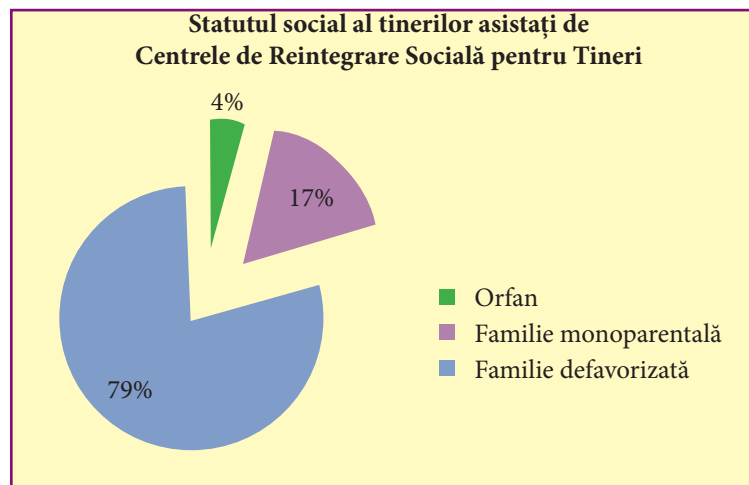
Centrele de Reintegrare Socială pentru Tineri răspund deficitului de servicii sociale specializate, destinate tinerilor care au crescut și au fost educați în cadrul sistemului rezidențial, precum și tinerilor care provin din familii defavorizate.

Idea creării serviciilor se bazează pe rapoartele și studiile privind carențele educative ale sistemului rezidențial și consecințele acestora (specificul comportamental al tinerilor proveniți din mediul rezidențial), problema șomajului în rândul tinerilor, traficul de persoane, sărăcia, în general, și violența domestică, în special.

În cadrul centrelor, tinerilor li se asigură nevoile de bază (de trai, medicale, de igienă, alimentare), instruire în funcție de situație, precum și acces la informație.

Beneficiarii centrului sunt implicați în activități de dobândire a Deprinderilor de Viață Independentă (DVI) și competențe sociale.

SERVICIILE CENTRULUI DE REINTEGRARE SOCIALĂ PENTRU TINERI

ASISTENȚĂ SOCIALĂ

– intervenția asistentului social, evaluarea cazului, stabilirea diagnosticului social și elaborarea planului individual de intervenție.

ASISTENȚĂ PSIHOLOGICĂ ȘI PSIHO-PEDAGOGICĂ

– evaluarea psihologică inițială și periodică, elaborarea unui Plan individual de servicii în funcție de problemele psihologice identificate, învățarea unor strategii de rezolvare a problemelor.

ASISTENȚĂ PEDAGOGICĂ

– în special, pentru beneficiarii care nu au absolvit 9 clase, dar și pentru copiii care temporar nu sunt încadrați în procesul educativ.

SUPORT ÎN OBTINEREA ASISTENȚEI JURIDICE

– cu scopul clarificării identității beneficiarului, rezolvarea litigiilor legate de proprietatea privată sau custodia copilului.

BENEFICIARIII CENTRELOR DE REINTEGRARE SOCIALĂ PENTRU TINERI

- ♦ absolvenți ai școlilor internat
- ♦ absolvenți ai școlilor profesionale
- ♦ orfani sau tineri din familii vulnerabile

PERSONAL

- ♦ Manager de centru: 1
- ♦ Coordonator servicii: 1
- ♦ Asistent social: 2
- ♦ Psiholog: 1
- ♦ Personal auxiliar: 3

CAPACITATE

Fiecare centru dispune, în medie, de 12 locuri de plasament.

Anual, fiecare Centru de Reintegrare Socială pentru Tineri poate acorda asistență pentru aproximativ 120 de beneficiari în regim de cazare și de zi.

ACTIVITĂȚI DE DEZVOLTARE A DEPRINDERILOR DE VIAȚĂ INDIVIDUALĂ

– activități ce promovează și planifică pregătirea beneficiarilor pentru viața independentă.

SUPORT PENTRU REINTEGRAREA SOCIALĂ ȘI PROFESIONALĂ

– activități educative, de consiliere și orientare care favorizează dezvoltarea autonomiei tânărului și pregătirea acestuia pentru integrarea în comunitate.

Centrul de Reintegrare – și nu întâmplarea – l-a ajutat pe Nicolae să devină unul dintre cei mai buni tâmplari-dulgheri din oraș

La vârsta de doi ani a avut parte de prima complicație din viața sa – divorțul părinților, urmat de plecarea mamei din familie. Cea care a luat locul mamei în viața copilului a fost bunica, "îngerul blând al copilăriei", cum îi spune Nicolae. În scurt timp, a venit cea de-a doua mare încercare din viața băiatului. Îngerul drag l-a părăsit. Bunica a decedat peste vreo trei ani, și băiatul a fost nevoit să-și caute singur de grijă, cerșind sau muncind cu ziua la oamenii din sat.

Nicolae a mers la școală mai târziu decât semenii lui, dar nici atunci n-a avut parte de carte. A fost nevoit să lipsească des de la școală, pentru ca să meargă cu tata la lucru, la un depozit de deșeuri chimice din sat. La rugămintea profesorilor de a lăsa copilul să meargă la școală, tatăl avea același răspuns: "Oricum n-o să ajungă ministru!". După clasa a treia, băiatul nu a mai pășit pragul școlii, ci a bătut mai multe praguri ale sătenilor, muncind cu ziua pe câmp sau în construcții. Timpul liber, însă, îl petrecea cu așa-zișii "prieteni", care l-au implicat la început în mici "trăsnăi", apoi în unele infracțiuni. La început au furat un televizor, apoi un centru muzical... Pedepsa nu s-a lăsat mult așteptată. Pe numele lui Nicolae a fost deschis un dosar penal și băiatul a fost condamnat la patru ani privațiune de libertate.

Acolo, privat de libertate, Nicolae a înțeles că o luase pe un drum greșit, mărturisește el. A făcut tot posibilul ca să se corecteze și după doi ani de detenție a fost eliberat. S-a întors în sat, la casa părintească, decis să-și ia viața de la capăt. Bucuria i-a fost spulberată însă când a găsit în locul casei părintești o grămadă de ruine spălate de

ploi. Sătenii l-au adăpostit pentru o perioadă, însă băiatul, fiind conștient că are nevoie de o sursă de existență, a venit la Călărași să-și caute un serviciu. Aici, prin intermediul asistenților sociali a fost referit la Centrul de Reintegrare Socială pentru Tineri din Călărași.

"M-am simțit ca-n rai", își amintește Nicolae. "Viața mea s-a schimbat radical. Am găsit aici căminul care mi-a lipsit toată viața – curat, amenajat, prietenos, în care am învățat cum să mă alimentez corect, cum să am grijă de mine, cum să comunic cu cei din jur, cum să-mi câștig banii și să-mi găsesc un rost în viață. Cu ajutorul oamenilor de la Centru, am reușit să-mi fac documente, buletin de identitate, și să pot să-mi găsesc un serviciu", povestește Nicolae.

La Centrul de Reintegrare pentru Tineri din Călărași Nicolae a beneficiat și de orientare profesională și instruire. Astfel, după absolvirea Colegiului de Construcție, Nicolae a devenit tâmplar-dulgher și a fost angajat la o firmă comercială din oraș. Din salariul pe care îl primea a reușit să economisească bani pentru a-și îndeplini visul copilăriei – de a obține un carnet de conducere. Astăzi, Nicolae este unul dintre cei mai buni tâmplari-dulgheri din oraș, dar și o persoană respectată de tot personalul Centrului și de toți cei care îl cunosc.

ADRESELE CENTRELOR DE REINTEGRARE SOCIALĂ PENTRU TINERI (CRST)

Centre de Reintegrare Socială pentru Tineri		
Denumirea Centrului	Organizația	Contacte
CRST "ALTERNATIVA" din or. Edineț	Asociația Obștească "Demos"	str. Alexandru cel Bun 18B, or. Edineț tel. (246) 2.40.18
CRST "DACIA" din or. Soroca	Centrul de Resurse pentru Tineri "Dacia"	str. Mihai Sadoveanu 21, or. Soroca tel. (230) 2.36.19
CRST "CREDO" din or. Ungheni	Asociația de Educație Civică "Viitorul începe azi"	str. George Meniuc 8, or. Ungheni tel. (236) 2.31.15
CRST "AMIGO" din comuna Cărpineni, raionul Hâncești	Asociația Obștească "Asociația pentru Dezvoltarea Resurselor Umane din Moldova"	str. Independenței 9, com. Cărpineni, raionul Hâncești tel. (269) 2.75.85
CRST din or. Călărași	Asociația Obștească "Epitrop"	str. Makarenko 11, or. Călărași tel. (244) 2.31.20
CRST din or. Telenești	Asociația Obștească "Centrul de Justiție Comunitară Telenești"	str. Ion Vodă 16/2, or. Telenești tel. (258) 2.10.73, 2.10.74

Pe parcursul anilor 2005-2010, prin intermediul celor 6 Centre de Reintegrare Socială pentru Tineri, au beneficiat de asistență **3 168** de tineri, atât absolvenți ai școlilor internat (42%), cât și tineri din familii defavorizate (58%), preponderent din regiunile rurale. În medie, fiecare tânăr asistat a beneficiat de un suport financiar de circa **610** lei lunar pe o perioadă de 6 luni. Totodată, fiecare tânăr a participat, în medie, la **12** activități de Deprinderi de Viață Independentă, mărindu-și astfel șansele unei integrări armonioase în societate.

Cu suportul asistențelor sociale din cadrul centrelor, au fost integrați în familie sau societate **912** tineri, iar pentru **535** de tineri au fost perfectate acte de identitate.

Reintegrarea socială a tinerilor post-instituționalizați este un deziderat asumat în politicile naționale de asistență socială ale Republicii Moldova, iar serviciile existente la nivel de țară nu acoperă necesarul de programe de asistare. Centrele de Reintegrare Socială pentru Tineri își păstrează actualitatea, rămânând a fi o alternativă de calitate la potențiala marginalizare a tinerilor și un instrument valoros pentru administrațiile publice locale.

PRINCIPII GENERALE ALE CENTRELOR DE REINTEGRARE SOCIALĂ PENTRU TINERI

- ◆ Respectarea drepturilor și demnității umane
- ◆ Asigurarea autodeterminării și intimității persoanelor beneficiare
- ◆ Abordarea individualizată și focusată pe persoană
- ◆ Asigurarea dreptului de a alege
- ◆ Participarea persoanelor beneficiare
- ◆ Orientarea pe rezultate
- ◆ Îmbunătățirea continuă a calității serviciilor

CADRUL DE ORGANIZARE ȘI FUNCȚIONARE

- ◆ Centrul funcționează în baza Regulamentului de organizare și funcționare, elaborat conform misiunii acestuia și ținând cont de prevederile Legale în vigoare cu privire la serviciile de asistență socială.
- ◆ Procedurile aplicate în procesul de acordare a serviciilor în cadrul centrului sunt elaborate în baza Manualului Operațional.
- ◆ Conducerea centrului utilizează un sistem de evaluare și monitorizare, orientat spre îmbunătățirea calității serviciilor prestate.
- ◆ Calitatea serviciilor prestate este evaluată conform Standardelor Minime de Calitate.

Centrele Maternale: aproape de familie, aproape de comunitate

CE ESTE UN CENTRU MATERNAL?

Centrul Maternal, organizat pe model de tip familial, prestează un complex de servicii sociale atât femeilor cu copii și femeilor însărcinate, aflate în dificultate, cât și femeilor victime ale fenomenului violenței domestice sau traficului de ființe umane.

Centrul Maternal susține comunitățile locale, oferind servicii publice de asistență socială unui grup distinct de beneficiari, aflați în situație de risc sau criză.

Misiunea Centrului este de a contribui la formarea, menținerea și consolidarea legăturilor familiale și sociale ale beneficiarilor, finalitatea demersurilor fiind reintegrarea acestora în propriile familii sau în comunitate.

Centrul Maternal răspunde nevoilor de natură materială, financiară, familială și de relaționare a mamelor aflate în situație de risc privind separarea copilului de familie, astfel încât acestea să depășească cu bine situația creată. Mamele cu copii și femeile însărcinate beneficiază de asistență cu găzduire în centru (sau la domiciliu dacă este posibil și nu sunt puse în pericol viața copilului sau a mamei), asistență psihosocială, consiliere, medierea proceselor de angajare în câmpul muncii și stabilirea relațiilor cu comunitatea. La fel și serviciile pentru persoanele traficate sau victimele violenței domestice țin de asistența psihosocială, formare sau reprofilare profesională.

Pe parcursul anilor 2006-2008, au fost create trei astfel de centre în orașele Drochia, Cahul și Căușeni. Amplasarea centrelor permite accesul beneficiarilor la serviciile comunitare: școlare, culturale, medicale. Aria de desfășurare a activității unui Centru Maternal este aria administrativ-teritorială a unui raion.

Beneficiarii indirecti ai serviciilor oferite de Centrul Maternal sunt tatăl copilului, membrii familiei lărgite și comunitatea în ansamblu.

FUNȚIILE CENTRULUI MATERNAL

PROTECȚIE ȘI ÎNGRIJIRE

- se asigură pază și securitate, cazare și hrană.

EDUCARE – CONSILIERE - ORIENTARE

- mama este învățată sau consiliată să acorde copilului o îngrijire adecvată. Planul de intervenție individuală aplică activitățile de ameliorare sau soluționare a stării de dificultate a mamei (vizite la domiciliul tatălui sau al familiei lărgite, întâlniri la sediul centrului etc.). De asemenea, sunt organizate ședințe de psihoterapie, se apelează la un consilier juridic, pentru ca mama să-și cunoască drepturile și obligațiile ori să obțină îndrumări de specialitate, sunt organizate activități colective pe subiecte educative.

MONITORIZARE - EVALUARE

- este realizată evaluarea primară a cazului, care se află la baza elaborării planului individual de intervenție, au loc periodic activități de evaluare a fiecărui caz.

BENEFICIARII CENTRELOR MATERNALE

- ◆ Mamele tinere în situații de risc sau criză
- ◆ Mamele și copiii victime ale violenței domestice
- ◆ Gravidele în ultimul trimestru de sarcină, predispuse la abandonul copiilor
- ◆ Mamele adolescente care doresc să-și continue studiile
- ◆ Victimele traficului de ființe umane
- ◆ Victime ale violenței domestice

PERSONAL

- ◆ Manager de centru: 1
- ◆ Coordonator servicii: 1
- ◆ Asistent social: 2
- ◆ Psiholog: 1
- ◆ Personal auxiliar: 3

CAPACITATE

Fiecare centru dispune în mediu de 10 locuri de plasament. Anual, fiecare CM poate asista în jur de 80 beneficiari în regim de cazare și de zi.

SUPORT PENTRU REINTEGRAREA SOCIALĂ ȘI PROFESIONALĂ

- activități de educare, consiliere și orientare ce favorizează dezvoltarea autonomiei mamei și pregătirea ei pentru revenirea în familie sau comunitate. Sunt făcute demersuri pentru găsirea unui loc de muncă, sunt realizate anchete sociale și vizite la familia ori rudele mamei, dacă acestea există. Activitățile de teren pregătesc schimbarea mentalității comunității față de aceste categorii de persoane.

Aici, la Centrul Maternal, Lilia a învățat să fie mamă

Lilia a rămas însărcinată când avea doar 15 ani și era încă elevă la o școală internat. Frica și rușinea au făcut-o să ascundă sarcina mult timp.

Tatăl Lilee murise cu câțiva ani în urmă, iar mama, care consuma alcool, lipsea cu zilele de acasă. Fiind primul copil din familie, Lilia le purta de grijă celor trei surori ale sale atunci când revenea acasă în vacanțe. Iar când sarcina nu mai putea fi ascunsă, a început calvarul. Tatăl copilului, speriat de responsabilități, a părăsit-o, îndemnând-o să scape cât mai repede de copil. Mama nu mai înceta să-o insulte, iar rudele și cunoscuții familiei o huleau cu orice ocazie.

Atunci când copilul a venit pe lume, Lilia, disperată, a hotărât să-și abandoneze copilul la maternitate, pentru că nu avea nici posibilități de întreținere și nici deprinderile necesare pentru îngrijirea unui copil.

La maternitate Lilia a fost vizitată de un asistent social de la Centrul Maternal din Căușeni, care i-a oferit toată susținerea de care avea nevoie în acea perioadă. Tot de la asistentul social a aflat despre posibilitatea de a se caza temporar la Centrul Maternal împreună cu copilul.

La Centrul din Căușeni Lilia s-a atașat mult de copil, a învățat cum trebuie să îngrijească de el, cum poate folosi rațional renta obținută lunar de la Centru și chiar a reușit să-și procure mai multe lucruri necesare pentru ea și copil. Lucrul cel mai important e însă că a obținut un echilibru psihologic și că a înțeles importanța copilului în viața ei. La Centru a făcut cunoștință cu o croitoreasă din localitate, de la care a învățat a croi și a coase și care, în cele din urmă, i-a făcut cadou o mașină de cusut.

Cu timpul, asistenții sociali din cadrul Centrului au ajutat-o pe Lilia să se reintegreze în familia sa biologică. Tot cu ajutorul Centrului a fost găsit tatăl copilului, care, convins de asistenții sociali, a acceptat să-și cunoască fetița.

Au trecut vreo două luni de la prima lor întâlnire când într-o zi bărbatul a apărut din nou la Centru, iar despre asemenea zile în istorii se scrie „într-o bună zi”, pentru că ziua aceea a fost cu adevărat bună. Atunci a acceptat să formeze o familie. Acum cei trei locuiesc în casa unui prieten plecat peste hotare, în satul de baștină a Lileei. Fiind sprijiniți de asistenții sociali, părinții încearcă să facă față noului lor statut – de tineri căsătoriți și de tineri părinți. „Centrul Maternal m-a ajutat să iau o decizie corectă și să-mi schimb viața spre bine, astfel ca și copilul meu să crească cu mamă și tată și să fie mai fericit decât am fost eu”, spune Lilia.

SERVICIILE CENTRULUI MATERNAL

ASISTENȚĂ SOCIALĂ

- intervenția asistentului social, evaluarea cazului, stabilirea diagnosticului social și elaborarea planului individual de intervenție.

ASISTENȚĂ PSIHOLÓGICĂ ȘI PSIHOPEDAGOGICĂ

- evaluarea psihologică inițială și periodică, elaborarea unui plan de intervenție în funcție de problemele psihologice identificate.

ASISTENȚĂ PEDAGOGICĂ

- în special, pentru beneficiarele care nu au absolvit învățământul general.

ASISTENȚĂ PROFESIONALĂ

- atât de formare profesională, cât și de reprofilare profesională în caz de necesitate.

SUPPORT ÎN OBTINEREA ASISTENȚEI JURIDICE

- clarificarea identității beneficiarei, rezolvarea litigiilor legate de proprietatea privată sau custodia copilului etc.

CADRUL DE ORGANIZARE ȘI FUNCȚIONARE A CENTRULUI MATERNAL

- ◆ Centrul funcționează în baza Regulamentului de organizare și funcționare elaborat conform misiunii acestuia și ținând cont de prevederile legale în vigoare cu privire la serviciile de asistență socială.
- ◆ Procedurile aplicate în procesul de acordare a serviciilor în cadrul Centrului sunt elaborate în baza Manualului Operațional.
- ◆ Conducerea Centrului utilizează un sistem de evaluare și monitorizare, orientat spre îmbunătățirea calității serviciilor prestate.
- ◆ Calitatea serviciilor prestate este evaluată conform Standardelor Minime de Calitate.

ADRESELE CENTRELOR MATERNALE

Centre Maternale		
Denumirea Centrului	Organizația	Contacte
CM "PRO-FAMILIA" din or. Căușeni	Asociația Obștească "Asociația Psihologilor Tighina"	str. Ana și Alexandru 18A, or. Căușeni tel. (243) 2.68.35
CM "ARIADNA" din or. Drochia	Asociația Obștească "Artemida"	str. Alexandru cel Bun 21, or. Drochia, tel. (252) 2.03.08
CM "ÎNCREDERE" din or. Cahul	Asociația Obștească "Încredere"	str. Negruzzi 133, or. Cahul tel. (299) 4.40.80

REZULTATE

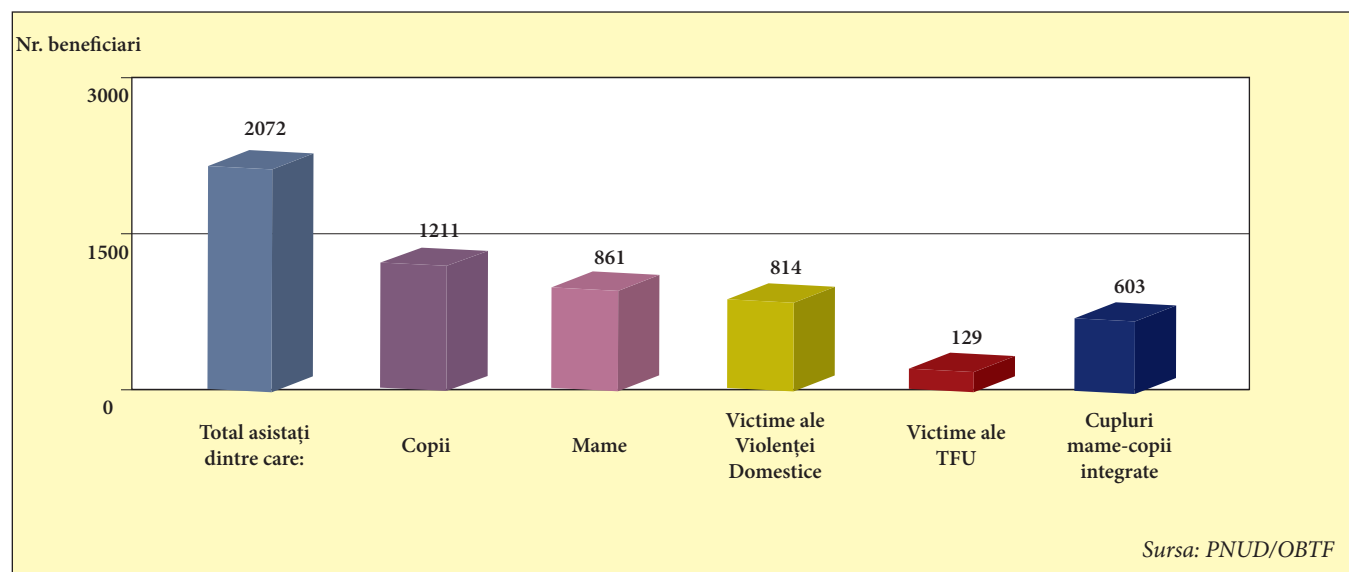
Pe parcursul anilor 2006-2010, prin intermediul celor 3 Centre Maternale au fost asistați un număr de **2 072** beneficiari, din care:

- **1 211** copii și **861** mame ale acestora
- **126** gravide în dificultate în ultimul trimestru de sarcină, la momentul intrării în Centru

- **814** victime ale violenței domestice
- **129** victime ale traficului de ființe umane
- **603** cupluri mamă-copil au fost reintegrate în această perioadă în familie sau societate
- **159** mame au fost profesionalizate
- **196** beneficiare au fost angajate în câmpul muncii.

În ceea ce privește locul de reședință al beneficiarilor, în medie 2/3 din ei provin din regiunile rurale.

Realizări obținute de Centrele Maternale în perioada 2006-2010

Pe parcursul ultimilor patru ani de activitate, Centrele Maternale s-au dovedit a fi un instrument eficient pentru comunitate în acțiunile de combatere a marginalizării și excluziunii sociale a unor categorii de cetățeni.

Datorită unui parteneriat viabil între Centrele Maternale și administrația publică locală și ca rezultat al eforturilor comune, a fost înregistrată diminuarea considerabilă a numărului de copii abandonați la naștere în unitățile medicale.

Astfel, în raionul Cahul, până în anul 2007 în maternitate erau abandonați anual 8-9 copii. Odată cu deschiderea Centrului Maternal, numărul copiilor abandonați s-a redus până la 2-3. Datorită intervenției specialiștilor din acest Centru, pe parcursul anilor 2007-2010 s-a reușit prevenirea abandonului unui număr de **21** de copii.

În raionul Drochia, în intervalul dintre 2001 și 2005, în medie erau abandonați în maternitate 6 copii anual. Deschiderea Centrului Maternal în orașul Drochia a contribuit la reducerea fenomenului abandonului în medie la 2 cazuri pe an.

La fel și în raionul Căușeni se înregistrează o diminuare substanțială a fenomenului abandonului copiilor la naștere. Dacă în perioada 2002-2005 în maternitatea din Căușeni au fost abandonați în total 10 copii, atunci pe parcursul ur-

mătorilor ani până în 2010 a fost înregistrat doar un singur caz de abandon.

Per ansamblu, în aceste trei raioane, datorită activității Centrelor Maternale, rata abandonului copiilor la naștere a scăzut în medie cu 80 % în ultimii 4 ani față de perioada anterioară.

Un alt rezultat al activității specialiștilor Centrelor Maternale este colaborarea cu Autoritățile Publice Locale în vederea facilitării accesului mamelor cu copii și gravidelor în dificultate la prestațiile și serviciile sociale prevăzute de legislația în vigoare. În acest sens, în perioada 2006 -2010 cu suportul asistenților sociali ai Centrelor Maternale **440** de mame au accesat și au realizat dreptul la prestații bănești: indemnizații pentru îngrijirea și întreținerea copilului, ajutor social și ajutor material. În aceeași perioadă, un număr de **514** beneficiari au obținut, cu sprijinul specialiștilor din Centre, buletine de identitate, certificate de naștere, diplome de absolvire.

Centrul de Asistență și Reintegrare Socială a Victimelor Traficului de Ființe Umane:

un nou început

În ultimii ani Guvernul Republicii Moldova și-a îmbunătățit eforturile de aplicare a legii privind combaterea fenomenului traficului de ființe umane, însă problema rămâne a fi una acută.

Astfel, Republica Moldova nu îndeplinește întru totul standardele minime în vederea eliminării traficului de ființe umane, fiind în continuare o țară sursă pentru traficanți. Centrul de Asistență și Reintegrare Socială a Victimelor Traficului de Ființe Umane acordă sprijin eforturilor Guvernului în domeniul prevenirii și combaterii traficului de ființe umane, fiind totodată și una din

activitățile primordiale ale proiectului "Oportunități mai Bune pentru Tineri și Femei".

Un alt scop al creării Centrului derivă din necesitatea alinării la standardele internaționale în domeniul asistenței victimelor fenomenului traficului de persoane, multiplicării și diversificării serviciilor de asistență pentru această categorie de populație.

Lansarea oficială a Centrului a avut loc în luna martie 2008.

Centrul de Asistență și Reintegrare Socială a Victimelor Traficului de Ființe Umane este spațiul destinat persoanelor, potențialelor victime și victimelor infracțiunii de trafic de persoane din raioanele de est ale Republicii Moldova.

Acest centru oferă sprijin în demersurile de reabilitare psiho-socială a persoanelor traficate punând la dispoziția beneficiarilor servicii care să amelioreze consecințele traficului și exploatării, respectând identitatea, integritatea și demnitatea individuală.

Scopul primordial al Centrului de Asistență și Reintegrare Socială a Victimelor Traficului de Ființe Umane este recuperarea și pregătirea beneficiarilor pentru viața autonomă, ceea ce presupune o intervenție multidisciplinară care să contracareze marginalizarea și stigmatizarea socială a victimei.

Reabilitarea socială a victimei traficului de persoane este un proces complex prin care o victimă a traficului de persoane, în urma suportului primit din partea Centrului de Asistență și Reintegrare Socială a Victimelor Traficului de Ființe Umane, depășește condiția de victimă, devenind aptă pentru exercițiul plener al capacităților proprii.

Centrul oferă asistență și protecție victimelor traficului de persoane pe o perioadă de 3-6 luni, cu posibilitatea de prelungire până la 12 luni, în funcție de starea fizică, psihică și socială a victimelor.

Intrarea în centru a unei victime a traficului de ființe umane se realizează în baza unei referiri scrise care poate fi făcută de OIM, La Strada, Centrul pentru Prevenirea Traficului de Ființe Umane, Centrul de Combatere a Traficului de Ființe Umane, alte structuri guvernamentale și neguvernamentale antrenate în asistarea victimelor traficului de persoane.

Reușita intervenției este asigurată de o bună colaborare interinstituțională a tuturor actorilor sociali implicați în combaterea fenomenului, la nivel raional, național și chiar transnațional.

BENEFICIARI CENTRELOR DE REINTEGRARE A VICTIMELOR TRAFICULUI DE FIINȚE UMANE

- ◆ Potențialele victime ale traficului de persoane
- ◆ Victimele traficului de ființe umane și copiii acestora

PERSONAL

- ◆ Coordonator servicii: 1
- ◆ Asistent social: 1
- ◆ Psiholog: 1
- ◆ Jurist: 1
- ◆ Medic de familie: 1

CAPACITATE

Centru dispune de 8 locuri de plasament. Anual, CAVT poate asista în jur de 40 de beneficiari în regim de cazare

CADRUL DE ORGANIZARE ȘI FUNCȚIONARE

Centrul funcționează în baza Regulamentului de organizare și funcționare elaborat conform misiunii acestuia și ținând cont de prevederile legale în vigoare cu privire la prevenirea și combaterea traficului de ființe umane.

Centrul de Asistență a Victimelor Traficului de Ființe Umane	
Localitatea	Contacte
or. Căușeni	tel. (243) 2.69.75

Ana își croiește destinul de la început, la 35 de ani, la o întreprindere din oraș

Ana a muncit din greu toată viața. Are doar 35 de ani, însă mâinile bătătorite și ridurile din jurul gurii seamănă cu ale unei bătrâne. Agronom de meserie, Ana a rămas fără serviciu după destrămarea colhozului din localitatea de baștină, un sătuc mic din raionul Cahul. Doi copii mici, bărbatul șomer și părinții bătrâni – toți rămași în grija ei, dar și datoriile au "determinat-o" pe Ana, acum patru ani, să meargă la muncă în străinătate. I s-a promis un loc de muncă la o piață din Moscova, dar a fost dusă într-o vilă izolată de "civilizație" din Cecenia, unde a fost obligată să satisfacă sexual clienții. A fost umilită zilnic, a fost arsă cu țigara, bătută cu picioarele în burtă și numită cu cele mai urâte cuvinte.

În Cecenia a născut și o fetiță, asistată de medicii care i-au fost aduși la vilă. După o lună jumătate de la naștere însă, copilul i-a fost luat, iar ea – întoarsă la clienți. "Vroiam să-mi pun capăt zilelor, dar nici asta nu mi-au dat voie. Atunci când am pierdut orice speranță de a mai reveni la o viață normală a venit ziua salvatoare. Împreună cu alte fete am reușit să fugim. Eu am avut noroc, ele – și-au pierdut viața", își amintește Ana.

Acasă, Ana a vrut pentru a doua oară în viață să-și pună capăt zilelor și asta pentru că familia i-a întors spatele și nu i-a acceptat copiii pe care îi purta în brațe. Soțul a părăsit-o, mama o blestema că a făcut-o de răs, iar satul o hulea. Disperată a vrut să scape de fiica cea mai mică, pentru că îi amintea de perioada de sclavie. La sfatul unor cunoștințe a apelat după ajutor la un Centru de Asistență pentru Victimele Traficului de Ființe Umane.

După doi ani de umilințe și sclavie sexuală a reușit să ia viața de la început. "Treptat am îndepărtat de ea gândul să-și abandoneze ultimul copil. Apoi, am ajutat-o să se apro-

pie de părinți și să depășească stigmatizarea celor din jur", spune coordonatorul Centrului. Mai mult decât atât, din motive de securitate, o perioadă a fost găzduită împreună cu copiii la Centru, deoarece era căutată de unul dintre traficanți.

Cu ajutorul specialiștilor de la Centru, Ana a reușit să perfecteze actele copiilor și astfel să-i înscrie la grădinița din localitate. Din cauză că a trăit mai multe luni în subsol, cel de-al treilea copil al Anei a avut grave probleme de sănătate și timp de două luni a stat în spitale. Apoi a urmat și Ana un curs de tratament, perioadă în care a fost sprijinită de angajații Centrului. Prin intermediul Centrului, câteva organizații non-guvernamentale au ajutat-o pe Ana cu haine pentru copii și produse alimentare.

De asemenea, cu sprijinul lor a fost înscrisă la cursuri de cusătorese, după care și-a găsit un serviciu la o întreprindere din orașul Cahul. Astăzi, când are o profesie, începe să-și croiască, cu speranță și susținere, un nou destin, la fel cum la întreprindere confecționează haine cu ajutorul unui ac cu ață.

Acum femeia și-a recăpătat zâmbetul, și-a îndreptat coloana vertebrală și spune că a găsit arma sigură pentru lupta cu traficanții – să nu se dea nimeni pe mâna lor și să nu cadă pradă șiretlicurilor. Despre asta le vorbește și fetelor aflate în situații de risc și celor care vizitează Centrul.

ASISTENȚĂ SOCIALĂ

– întocmirea anchetei sociale, desfășurarea activităților incluse în planul de reintegrare socială a victimei realizat împreună cu asistentul social: medierea relației cu familia și autoritățile locale, reinscriere școlară, consiliere vocațională și sprijin pentru a urma un curs de calificare, mediere pentru găsirea unui loc de muncă.

ASISTENȚĂ PSIHOLOGICĂ

– consiliere individuală și de grup în scopul depășirii și acceptării experienței de trafic, consiliere pentru reintegrarea în familie, consiliere centrată pe problemă și emoții cu scopul adaptării la situație, consiliere pentru colaborarea cu organele de anchetă, dacă este cazul.

ASISTENȚĂ JURIDICĂ

– consiliere juridică și mediere în relațiile cu organele de anchetă, instanța de judecată, reprezentare în instanță.

ASISTENȚĂ MEDICALĂ

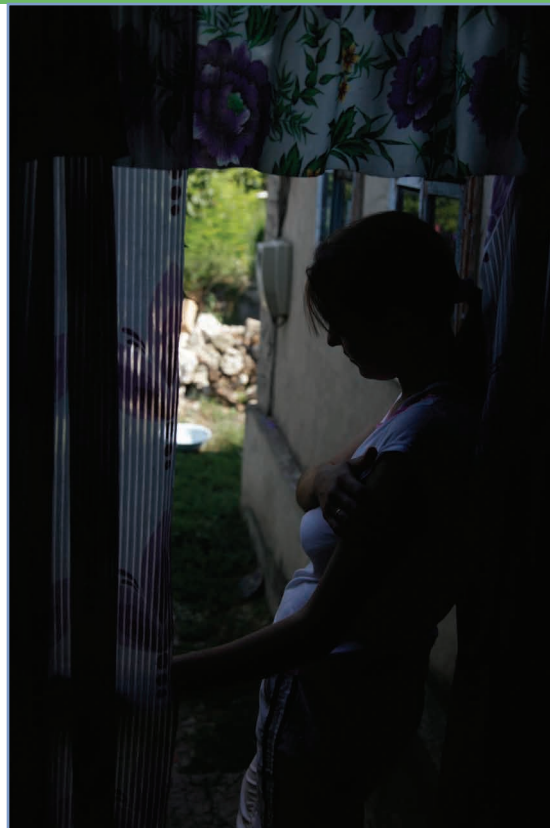
– acordarea primului ajutor în caz de urgență; referirea cazurilor către medici specialiști.

Pe parcursul anilor 2008-2010, prin intermediul Centrului de Asistență și Reintegrare Socială a Victimelor Traficului de Ființe Umane au fost asistați **127** de beneficiari, reprezentând **70** de cazuri, dintre care:

- **45** mame și **57** copii
- **7** femei însărcinate
- **18** persoane tinere

Din numărul total de **70** de cazuri, **23** erau minore la momentul intrării în Centru. Din raioanele de est ale republicii au fost asistate un număr de **6** cazuri, celelalte **64** fiind din raioanele din dreapta Nistrului. Cu suportul angajaților Centrului, au fost integrate în familie și societate un număr de **63** de cazuri. Au fost instruite profesional **9** beneficiare și **14** - angajate în câmpul muncii.

Dificultatea angajării în câmpul muncii este legată și de faptul că majoritatea beneficiarelor au la întreținere copii cu vârsta de până la 3 ani.

Integrarea Economică a Beneficiarilor

Una din direcțiile prioritare ale activității proiectului "Oportunități mai bune pentru tineri și femei" se referă la integrarea economică a beneficiarilor.

Sub aspect metodologic, integrarea economică este considerată parte complementară a procesului de integrare socială, oferindu-i acestuia finalitate.

În cazul proiectului, au fost aplicate mai multe modalități care, per ansamblu, pot fi grupate în două categorii de bază: activități referitoare la procesul de mediere a angajării în câmpul muncii și activități referitoare la crearea de noi locuri de muncă pentru beneficiarii proiectului.

Având în vedere atât interferența de conținut a acestor două categorii, dar și multiplele confuzii care se produc la aplicarea acestor

două noțiuni de către unii actori din domeniu, este necesară definirea, de la bun început, a acestor două categorii.

Prima categorie - medierea angajării în câmpul muncii - include ansamblul de activități întreprinse de personalul serviciilor de reintegrare cu scopul facilitării angajării în câmpul muncii a beneficiarului la un loc de muncă deja existent pe piața muncii.

Cea de-a doua categorie - crearea de noi locuri de muncă - cuprinde contribuția financiară sau materială directă a proiectului la crearea unor noi locuri de muncă pe piață, la care urmează a fi angajați ulterior beneficiarii proiectului.

1. Medierea angajării în câmpul muncii

CE ÎNSEAMNĂ SFIP

Ideea unei rețele de Servicii de Formare și Integrare Profesională (SFIP) nu este tocmai nouă – până acum, ea a fost realizată cu succes de alte proiecte cu finanțare străină. Crearea de către Proiectul "Oportunități mai bune pentru tineri și femei" a propriei rețele a devenit necesară ca urmare a constatărilor și rezultatelor activității realizate pe parcursul primului an de funcționare a Centrelor de Reintegrare Socială, precum și altor actori ai scenei sociale moldovenești (organizații internaționale relevante, Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă – ANOFM)

privind angajarea în câmpul muncii a grupurilor vulnerabile, în special a tinerilor. Aceste analize și observații relevau o rată înaltă a șomajului în rândul tinerilor de 15-29 de

ani. Începând cu luna ianuarie 2008, rețeaua de 9 Servicii de Formare și Integrare Profesională a devenit operațională integral.

DEFINIREA UNOR PROBLEME DE PE PIAȚA MUNCII

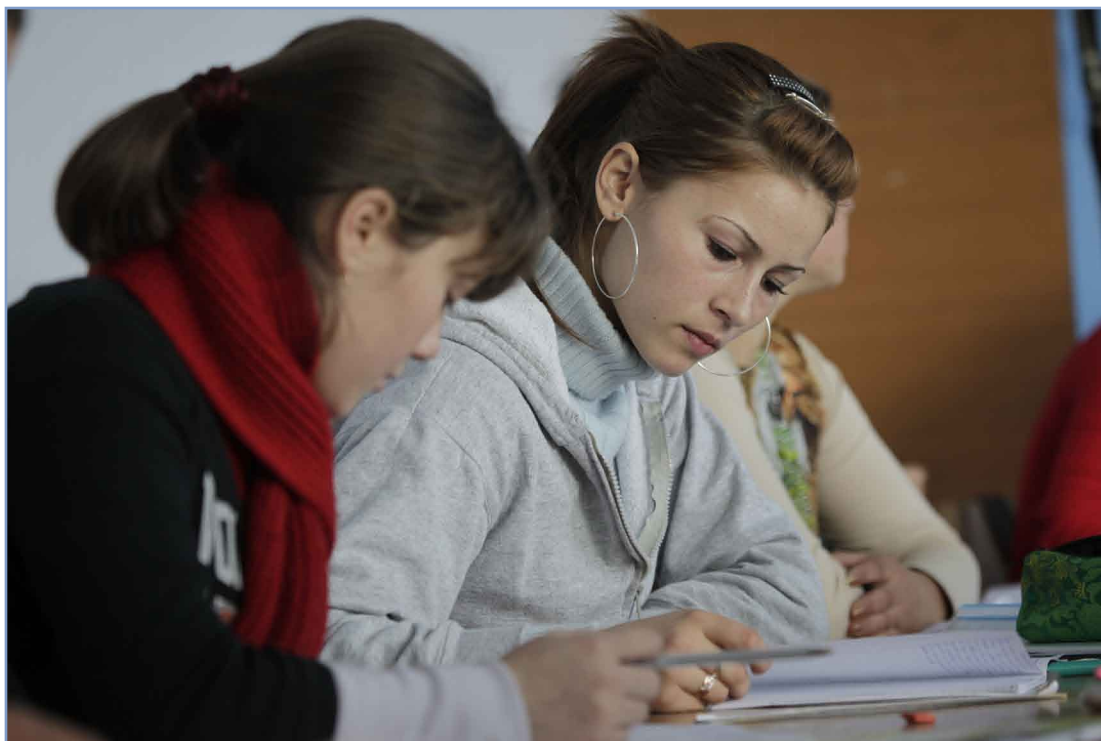
În cadrul analizelor realizate de specialiștii ANOFM, a fenomenelor pe piața forței de muncă au fost identificate o serie de probleme-cheie care necesitau căutarea unor soluții. Aceste probleme sunt:

- Șomajul înalt în rândul tinerilor;
- Rata de participare și de ocupare foarte scăzută;
- Neimplicarea în procesul de pregătire profesională a forței de muncă a agenților economici și pregătirea cadrelor fără să se țină cont de cerințele pieței muncii;
- Capacitățile insuficiente ale structurilor ANOFM în ceea ce privește aria de acoperire cu programe de informare, instruire și mediere a angajării în câmpul muncii, în special în mediul rural;
- Participarea pasivă a agenților economici în declararea locurilor de muncă libere structurilor ANOFM;
- Prevalența pe piață a locurilor de muncă cu productivitate joasă și nivel de salarizare scăzut;
- Sistem de monitorizare și prognoză a pieței forței de muncă în fază incipientă;
- Flexibilitate redusă a structurilor ANOFM în ceea ce

privește cerințele și schimbările ce au loc pe piața forței de muncă;

- Experiență modestă a structurilor ANOFM în domeniul stimulării creării de noi locuri de muncă;
- Accesibilitate scăzută a persoanelor din mediul rural la serviciile ANOFM, datorată posibilităților materiale reduse ale acestora.

În aceste condiții, a devenit clară necesitatea creării unor servicii de formare profesională care să susțină procesul de dezvoltare socio-economică și integrarea categoriilor sociale marginalizate prin intermediul serviciilor de orientare, formare și integrare profesională. În acest sens, proiectul a decis crearea unei rețele de Servicii de Formare și Integrare Profesională, gestionate de ONG-uri partenere.

CE SERVICII SUNT ACORDATE ÎN CADRUL SFIP?

SERVICII PENTRU TINERI

INFORMARE

privind piața muncii, locurile de muncă vacante, posibilitățile de (re)calificare profesională, clasificarea ocupațiilor, legislația în domeniu etc.

CONSILIERE ȘI ORIENTARE PROFESIONALĂ

care evaluează potențialul și posibilitățile de (re)integrare profesională.

SUSȚINERE FINANCIARĂ

pentru cursuri de calificare, în funcție de opțiunea și gradul de școlarizare al tânărului/tinerei, dar și de cerințele pieței muncii.

MEDIERE

pe piața muncii, prin relaționarea între tânăr și posibili angajatori.

CO-FINANȚAREA SALARIILOR

În vederea sporirii eficienței reinsertiei tinerilor în câmpul muncii și păstrării locului de muncă pe o perioadă de până la patru

luni, SFIP-rile contribuie la co-finanțarea salariilor pentru acești tineri în următoarele condiții:

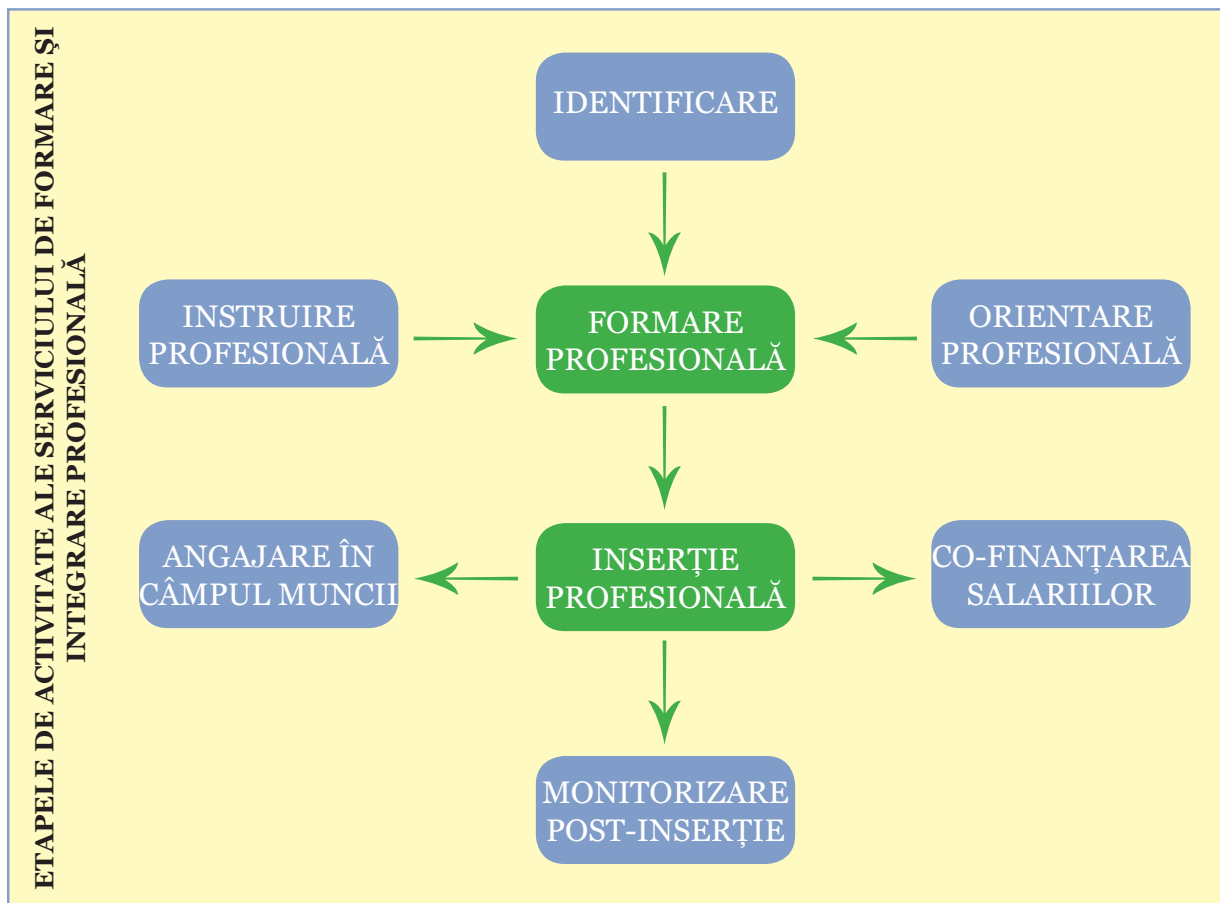
1. Angajatorul se obligă să angajeze cu contract de muncă beneficiarul SFIP pe o perioadă minimă de un an de zile.
2. Salariul alocat nu este mai mic decât salariul minim pe economie.

Co-finanțarea salariilor este, totodată, și o măsură de susținere a tinerilor la locul de muncă pe parcursul perioadei de probă, perioadă în care productivitatea acestora este joasă din cauza abilităților modeste privind noile atribuții. Dacă aceste condiții sunt realizate, SFIP co-finanțează salariul beneficiarului cu până la 500 lei lunar, pe o perioadă de trei luni de la data semnării contractului.

Următoarele categorii de tineri beneficiază de aceste servicii :

- Tineri post-instituționalizați (orfani sau lipsiți de îngrijirea părinților);
- Tineri fără adăpost;
- Tineri cu parcurs educațional întrerupt;
- Tineri din familii defavorizate;
- Cupluri tinere din medii socio-economice defavorizate;
- Mame sau tați tineri solitari neîncadrați în câmpul muncii.

SERVICII PENTRU ANGAJATORI

Serviciile de Formare și Integrare Profesională oferă firmelor comerciale următoarele servicii:

- Selecție, formare profesională și propunere a tinerilor pentru angajare;
- Asistență angajatorilor în perioada inițială de

încadrare a tinerilor;

- Consultanță privind facilitățile legislative oferite angajatorilor care încadrează în muncă persoane marginalizate.

STRUCTURA SERVICIULUI ȘI MODALITATEA DE ABORDARE A BENEFICIARILOR

SFIP include două componente majore:

- COMPONENTA CENTRUL DE RESURSE**, care gestionează serviciile de consiliere și informare a tinerilor, analizează piața muncii, menține relațiile cu partenerii, angajatorii, alți actori publici;
- COMPONENTA ECHIPA MOBILĂ**, care identifică beneficiarii, efectuează intervenția și medierea pe piața muncii.

Serviciul de formare și integrare profesională, pe de o parte, completează serviciile ANOFM care, fiind o structură statică, nu are posibilitatea căutării active, pe de altă par-

te, dezvoltă alte servicii, precum analiza și prognoza pieței muncii. În acest sens, un rol esențial îi revine Echipei mobile, care se deplasează în localitățile rurale și urbane pentru identificarea și selectarea tinerilor din grupul-țintă, informarea acestora despre serviciile de care pot beneficia din partea serviciului, intervenția în favoarea acestor tineri, iar după etapele de consiliere – calificare sau recalificare, medierea pe piața muncii.

ECHIPA MULTIDISCIPLINARĂ DE PROFESIONIȘTI

Echipa unui Serviciu de Formare și Integrare Profesională este alcătuită din 5 specialiști, având formarea de bază în următoarele domenii: psihologie, sociologie, piața muncii, asistență socială, pedagogie, administrație publică, științe juridice, marketing.

SCHEMA DE PERSONAL

În cadrul Centrului de Resurse își desfășoară activitatea o echipă multidisciplinară formată din:

- Coordonatorul Serviciului
- Psiholog
- Analist piața muncii

Echipa mobilă are în componența sa următorii specialiști:

- Referent de informare și orientare profesională (2 posturi)

Întreaga echipă este dirijată și subordonată Coordonatorului Serviciului.

ONG-URILE PARTENERE

Serviciile de Formare și Integrare Profesională funcționează în nouă localități:

Ungheni, Hâncești, Soroca, Edineț, Bălți, Căușeni, Comrat, Călărași și Chișinău.

Servicii de Formare și Integrare Profesională		
Localitatea	Organizația	Contacte
or. Edineț	Asociația Obștească "Demos"	str. Alexandru cel Bun 18B, or. Edineț tel. (246) 2.40.18
or. Soroca	Centrul de Resurse pentru Tineri "Dacia"	str. Mihail Sadoveanu 21, or. Soroca tel. (230) 2.36.19
or. Bălți	Asociația Obștească "Onoarea și Dreptul Femeii Contemporane"	str. Decebal 144, or. Bălți tel. (231) 7.07.78
or. Ungheni	Asociația de Educație Civică "Viitorul începe azi"	str. George Meniuc 8, or. Ungheni tel. (236) 2.31.15
or. Călărași	Asociația Obștească "Epitrop"	str. Makarenko 11, or. Călărași tel. (244) 2.31.20
or. Chișinău	Asociația Obștească "Centrul de Consultanță în Afaceri"	str. 31 August 1989 nr. 98, bir. 308-308A, or. Chișinău tel. 21.00.89, 21.00.94
or. Hâncești	Asociația Obștească "Asociația pentru Dezvoltarea Resurselor Umane din Moldova"	str. Mihalcea Hâncu 128, or. Hâncești tel. (269) 2.02.40
or. Căușeni	Asociația Obștească "Asociația Psihologilor Tighina"	str. Mateevici 1, or. Căușeni tel. (243) 2.16.80
or. Comrat	Asociația Obștească "Asociația Femeilor din Găgăuzia"	str. Lenin 160, or. Comrat tel. (298) 2.10.51, 2.88.99

Pe parcursul anilor 2008, 2009 și primele două trimestre din 2010, prin intermediul SFIP au fost asistați un număr de **3891** tineri, din care:

- Au fost orientați profesional – **3212**
- Au beneficiat de instruire – **2034**
- Au fost angajați în câmpul muncii – **1711**
- Au beneficiat de co-finanțare la salariu – **882**.

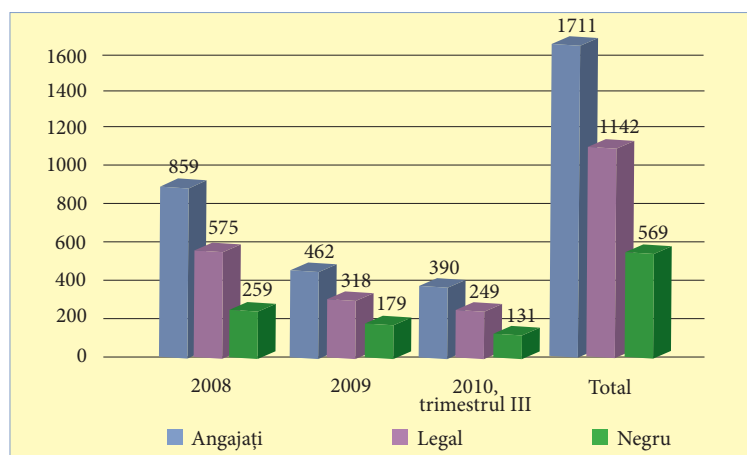
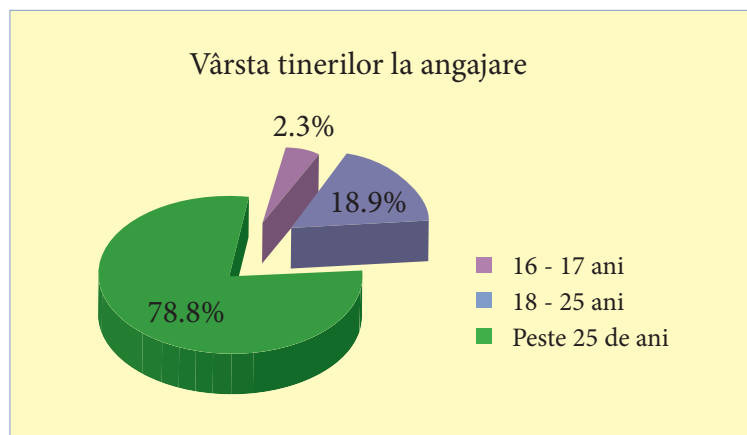
Analiza situației beneficiarilor după statutul social deținut relevă că din totalul celor asistați, circa 79% au fost din rândul tinerilor defavorizați, 17% provin din familiile monoparentale și 4% sunt cu statut de orfan. În același timp, din totalul celor instruiți circa 56,9% au beneficiat de burse achitate din mijloacele grantului, iar ponderea celor angajați din totalul celor instruiți constituie circa 70%. În jur de 61% (**2374** tineri) din totalul beneficiarilor asistați prin SFIP sunt din mediul rural și doar 39% (**1517** tineri) din mediul urban.

Pe parcursul derulării proiectului, s-a constatat că cea mai dificilă este găsirea unui loc de muncă pentru tinerii cu vârsta între 16 și 17 ani, deoarece, conform legislației, pot fi angajați doar în condiții speciale, ceea ce îi face reticenți pe agenții economici.

De asemenea, o altă problemă caracteristică este angajarea "la negru". Acest fenomen este unul generalizat pe piața muncii din Republica Moldova, cerându-se eforturi conjugate de către toți actorii implicați (instituții guvernamentale și internaționale, actori economici, sindicate, ONG-uri specializate) în vederea diminuării fenomenului dat. Din numărul tinerilor angajați prin intermediul SFIP, ponderea celor angajați la negru este în jur de 33%.

În baza celor menționate, se poate conchide că Serviciile de Formare și Integrare Profesională rămân a fi un instrument eficient prin intermediul căruia sunt sprijiniți tinerii defavorizați ce vor să intre pe piața muncii. Datorită metodelor inovative de a răspunde nevoilor solicitanților, mobilității și rapidității de intervenție, serviciile sunt solicitate în egală măsură de tinerii în căutarea unui loc de muncă cât și de angajatori, rolul serviciilor devenind cu atât mai important în perioada crizei economice. Serviciul de Formare și Integrare Profesională este un partener important pentru structurile teritoriale ale ANOFM, contribuind la diminuarea șomajului în rândul tinerilor, în special în rândul celor din zonele rurale.

2. Crearea de noi locuri de muncă

Potrivit obiectivelor stabilite, proiectul "Oportunități mai bune pentru tineri și femei" urmează să creeze, până la finele anului 2011, **400** noi locuri de muncă.

Pentru atingerea acestui obiectiv au fost elaborate și aplicate câteva modalități de bază privind generarea de noi locuri de muncă și anume:

- Prin intermediul activităților de antreprenariat social
- În colaborare cu actorii privați
- Auto angajarea beneficiarilor.

ANTREPRENORIATUL SOCIAL

Pe larg răspândit și valorificat în țările Europei Occidentale, antreprenoriatul social mai rămâne în Republica Moldova a fi o idee relativ nouă. Exemple de astfel de activități pot fi identificate, însă acestea sunt rar întâlnite și poartă un caracter sporadic.

Noțiunea de "antreprenariat social" cunoaște interpretări multiple. Spre deosebire de antreprenoriatul tradițional, antrepreno-

riatul social are la bază o misiune socială. Dacă în cazul antreprenoriatului tradițional, maximizarea profitului reprezintă obiectivul major, atunci pentru antreprenoriatul social profitul este doar un mijloc care asigură realizarea misiunii sociale.

Beneficiile activității de antreprenariat social sunt numeroase și se referă în primul rând la locurile de muncă generate pentru grupurile social vulnerabile; profitul obținut de aceste întreprinderi care este re-investit în activi-

tăți sociale; antreprenoriatul social servește deseori ca baza pentru profesionalizarea grupurilor vulnerabile; în baza antreprenoriatului social sunt create multe servicii comunitare, activități de protecție a mediului etc.

Începând cu anul 2007 și până în prezent, cu suportul proiectului au fost create **9** întreprinderi sociale fondate de ONG-uri partenere, prin intermediul cărora au fost finanțate **18** planuri de afaceri. Grație activităților de antreprenariat lansate s-a reușit crearea a circa **80** noi locuri de muncă. Domeniul de activitate a întreprinderilor sociale este foarte variat, incluzând diverse servicii, activități agricole, producerea materialelor de construcție etc.

Spre deosebire de celelalte modalități de generare a noilor locuri de muncă, antreprenoriatul social deține atât avantaje, cât și anumite limite. La capitolul avantaje am putea menționa ponderea misiunii sociale care stă la baza activității economice derulate. Aceasta presupune disponibilitatea întreprinderii de a derula activități economice cu o marjă minimală de profit sau chiar în absența profitului. Acest fapt permite întreprinderilor sociale să-și găsească nișa pe piață, în domenii care, din lipsa de profitabilitate, nu sunt atractive pentru restul actorilor privați și în așa fel asigurându-și competitivitatea. Anume din acest considerent întreprinderile sociale sunt deseori generatoare nu

doar de noi locuri de muncă, dar și de servicii necesare comunității.

În același timp, întreprinderile sociale dețin și anumite limite. Faptul că acestea sunt derulate de actori non profit, cu experiență și abordare economică foarte modestă, și chiar în lipsa acesteia, face procesul de lansare și consolidare a întreprinderilor sociale dificil și foarte îndelungat. Anume lipsa de experiență și modul de abordare non profit determină și caracterul limitat ca amploare a afacerilor lansate. Din aceste considerente, nu toate afacerile sociale sunt încununete de succes. Din totalul de 18 planuri de afaceri finanțate de proiectul "**Oportunități mai bune pentru tineri și femei**", 3 afaceri au fost stopate.

Mihai știe acum nu doar să administreze rețeaua unui Internet Cafe, dar și propria viață

Mihai din Mingir era considerat, din cauza unui ușor handicap locomotor, un copil bolnav ce nu putea fi înscris în clasa întâi. Abia când băiatul a împlinit 10 ani, părinții, sfătuiți de niște săteni, l-au dus la o școală internat din Hâncești. Chiar dacă a mers în clasa întâi cu mult mai târziu decât semenii săi, a fost unul dintre cei mai buni elevi din clasă, apreciat și respectat de colegi și profesori.

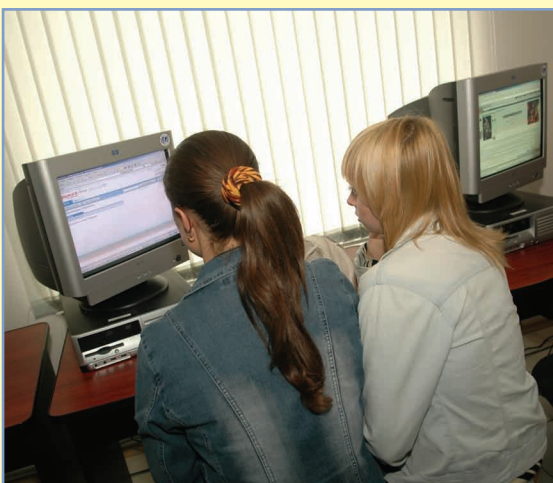
După absolvirea internatului, Mihai a mai făcut doi ani de liceu, după care s-a pomenit din nou pe drumuri, părinții nefiind în stare să-l ajute, la fel cum nu o puteau face și ceilalți patru frați ai săi. Nici mica pensie de invaliditate nu acoperea nevoile lui Mihai și atunci băiatul a început să caute cu insistență un loc de muncă. Datorită handicapului locomotor, nici un agent economic și nici oficiul forței de muncă la care s-a adresat nu i-a putut oferi vreo slujbă. După lungi căutări, pașii l-au adus pe Mihai la Centrul de Reintegrare Socială a Tinerilor din Hâncești.

Prin intermediul Serviciului de Formare și Integrare Profesională (SFIP), Mihai a urmat

cursuri de operator la calculator. El, cu un handicap locomotor ușor, a învățat din mers și, în scurt timp, a îndrăgit calculatorul la nebunie. Tot prin intermediul serviciului, Mihai a fost angajat în calitate de administrator la un Internet Cafe din Hâncești și a obținut cofinanțare la salariu. La fel, personalul Centrului i-a facilitat găsirea unei gazde la un preț rezonabil în Hâncești și i-a oferit toată asistența de care a avut nevoie în prima perioadă de angajare.

Acum, la cei 23 de ani, Mihai simte bine pământul sub picioare. În sfârșit, și-a câpătat independența financiară, care îi dă posibilitate să privească cu mai multă încredere în viitor. Chiar dacă venitul său este mic, el spune că îi ajunge pentru trai, iar datorită deprinderilor de viață pe care le-a obținut în timpul șederii la Centru a învățat să utilizeze rațional banii și să-i economisească. "Sunt mândru că mi-am găsit un serviciu potrivit și că, uneori, pot să-mi ajut financiar părinții. Datorită ajutorului de la Centru, am câpătat mai multă încredere în forțele proprii", spune Mihai.

COLABORAREA CU SECTORUL PRIVAT

O altă modalitate de generare a noilor locuri de muncă a fost colaborarea cu sectorul privat. Comparativ cu antreprenoriatul social, colaborarea cu actorii privați oferă mai multe avantaje, acestea datorându-se experienței și locului pe piață pe care aceștia îl dețin. În procesul de creare a noilor locuri de muncă, suportul oferit actorilor privați de către proiect a fost realizat atât direct, cât și indirect.

Suportul oferit direct a fost alocat în baza business planurilor selectate prin concurs, fiind în echivalent financiar sau echipament. Suportul oferit a fost transmis în baza unor acorduri de grant. Suma maxima alocată de proiect pentru crearea unui loc de muncă este de **1500** dolari SUA, contribuția actorului privat fiind similară sau mai mare. Suma maxima alocată pentru un business plan nu depășește **15** mii dolari SUA.

Suportul indirect se oferă în baza unor acorduri de parteneriat semnate în prealabil cu actorii privați, prin care contribuția proiectului este exprimată în identificarea beneficiarilor, orientarea profesionala, achitarea costurilor de instruire și, în caz de necesitate, cofinanțarea salariilor pe parcursul primelor luni de lucru a beneficiarilor. An-

gajamentul partenerilor privați se referă la crearea condițiilor de muncă adecvate, achiziționarea de echipament și alte resurse, fapt care asigură crearea propriu zisă a noilor locuri de muncă.

Grație experienței pe care o dețin actorii din sectorul privat, această modalitate este cea mai productivă. Pe parcursul derulării proiectului, în parteneriat cu actorii privați au fost create peste **600** noi locuri de muncă.

Totuși, colaborarea cu sectorul privat are și ea anumite limite. Având în vedere caracterul limitat al suportului oferit de proiect, acesta a fost atractiv doar pentru întreprinderile mici, fiind ignorat de întreprinderile mari și mijlocii.

O altă problemă se referă la responsabilitatea socială redusă de care dau dovadă majoritatea actorilor privați din țară.

AUTO-ANGAJAREA

Paralel cu metoda antreprenoriatului social și cea de colaborare cu sectorul privat, proiectul a susținut direct și auto-angajarea beneficiarilor. Din punct de vedere metodologic, această modalitate cuprinde câteva etape consecutive și anume:

- Identificarea beneficiarilor
- Instruirea beneficiarilor
- Suport financiar sau material
- Suport follow up.

Rezultatul final al suportului oferit este lansarea propriilor afaceri care permit autoangajarea beneficiarului.

La prima etapă are loc procesul de triere a beneficiarilor, avându-se la bază disponibilitatea și capacitatea acestora de a derula proprii activități de antreprenoriat. Ulterior, grupurile de beneficiari selectați sunt instruiți în domeniul inițierii propriilor afa-

ceri. În cadrul programului de instruire, beneficiarii sunt ajutați să-și identifice ideile și domeniile de activitate antreprenorială, în baza cărora, ulterior, elaborează propriile planurile de afaceri. În cazul proiectului, la etapa instruirii s-a apelat la oportunitățile de instruire pe care le ofereau diverși parteneri, cum ar fi Winrock International grație finanțării oferite de USAID. Cele mai reușite planuri de afaceri au fost selectate, acestea fiind ulterior susținute financiar sau oferindu-se echipament. În scopul consolidării și asigurării succesului noilor afaceri lansate, beneficiarii

continuă să recepționeze suport consultativ din partea experților proiectului.

Comparativ cu primele două metode descrise, modalitatea autoangajării a generat cele mai modeste rezultate. Acest lucru se explică prin pregătirea și experiența generală redusă a beneficiarilor din grupul țintă, fapt care diminuează substanțial, disponibilitatea și capacitatea acestora de a iniția și derula cu succes propriile activități de antreprenoriat.

De la etapa lansării proiectului și până în prezent, s-a reușit autoangajarea cu succes a 7 beneficiari. Exemple de succes pot fi considerate deschiderea unei frizerii în or. Soroca de către un beneficiar a Centrului din localitate, prin intermediul căreia au fost create alte 3 locuri de muncă oferite beneficiarilor, o frizerie și servicii manichiură în Călărași cu 2 locuri noi de muncă, precum și un punct de fotocopiere în Hâncești cu o persoană angajată.

Procesul de integrare economică deține o importanță deosebită, oferind finalitate procesului de integrare socială. Contrar deficiențelor și limitelor pe care le manifestă fiecare modalitate s-a reușit atingerea integrală a obiectivelor propuse.

Succesele obținute demonstrează că în procesul de integrare economică a grupurilor social vulnerabile, alături de instituțiile publice, sectorul neguvernamental poate să-și aducă o contribuție semnificativă.

Practica, însă, sugerează că pentru atingerea unor rezultate maxime este necesară o strânsă colaborare între toate sectoarele – public, privat și necomercial.

Asigurarea durabilității Centrelor de Reintegrare Socială:

bunele practici trebuie preluate și continuate

Pe parcursul derulării proiectului "Oportunități mai bune pentru tineri și femei" (OBTF), problema asigurării durabilității serviciilor sociale create a devenit una crucială. Potrivit conceptului proiectului, serviciile urmau a fi derulate de către Asociații obștești locale, astfel, atingerea durabilității serviciilor a devenit cea mai complicată, dar și cea mai costisitoare sarcină în aspect de timp.

Durabilitatea cuprinde nu doar autosuficiența financiară a serviciilor, dar și sporirea capacității instituționale, fapt care ar permite derularea continuă și calitativă a serviciilor create, după finisarea proiectului "Oportunități mai bune pentru tineri și femei".

În contextul durabilității de ordin instituțional, o atenție deosebită s-a atras asupra unor asemenea aspecte cum ar fi: asigurarea serviciilor cu resurse umane calificate, restabilirea sau crearea infrastructurii adecvate unei bune implementări a activității, preluarea celor mai bune practici privind derularea calitativă a unor servicii sociale, atât din țară cât și de peste hotare, instituirea și fortificarea relațiilor de parteneriat cu actorii comunitari, promovarea noilor servicii la nivel de comunitate etc.

În procesul atingerii durabilității instituționale, echipa proiectului s-a confruntat cu numeroase obstacole, printre care cele mai dificile se refereau la insuficiența resurselor umane calificate și cu experiență la nivel local, absența infrastructurii necesare, fapt care a determinat costuri semnificative la restabilirea acestora, existența unui sistem de referință subdezvoltat, situație care ne-a determinat să extindem spectrul de activități necesare. La cele menționate, se adaugă și poziția frecvent reticentă a Autorităților Publice Locale, care priveau inițial cu neîncredere noile servicii.

Pentru depășirea obstacolelor, echipa a plasat la temelia procesului de creare a serviciilor sociale principiul competitivității. Prin concurs au fost selectate atât asociațiile obștești implementatoare, personalul ce urma să activeze în cadrul serviciului, cât și localitățile în care urmau a fi constituite Centre de Reintegrare Socială. O asemenea abordare a permis nu doar tratarea sub aspect calitativ a procesului, dar și constituirea CRS în localități cu cele mai multe șanse de asigurare a durabilității.

Una din condițiile primordiale care a stat la baza creării serviciilor sociale a fost existența sau disponibilitatea unui parteneriat public-privat în cazul localităților candidate. Acest fapt presupunea disponibilitatea atât a asociațiilor obștești ce urmau a fi selectate pentru implementarea activităților, dar și disponibilitatea APL și altor actori comunitari de a-și aduce o contribuție concretă la crearea și susținerea ulterioară a noilor servicii create.

Contribuția oferită de parteneri a purtat un caracter complementar. Experiența și resursele umane disponibile au venit din partea asociațiilor obștești, autoritățile publice au oferit spațiile necesare amplasării serviciilor viitoare și nu în ultimul rând contribuție financiară. De altfel, contribuția proiectului "Oportunități mai bune pentru tineri și fe-

mei" a fost una semnificativă. Grație suportului oferit de proiect, personalul selectat prin concurs a beneficiat de multiple vizite de lucru, schimb de experiență, instruire atât în țară cât și peste hotare.

În total au fost organizate 34 asemenea evenimente. La moment circa 85% din personalul ce activează în cadrul serviciilor create deține studii superioare în domeniu și o remarcabilă experiență practică.

A fost semnificativă și contribuția la compartimentul asigurarea serviciilor cu infrastructura tehnică necesară. Cu suportul financiar al proiectului, a fost realizată proiectarea tehnică și reconstrucția spațiilor unde urmau a fi amplasate Centrele de Reintegrare Socială. Ulterior aceste spații au fost dotate cu utilaj, echipament și mobilierul necesar. Investiția totală la acest compartiment este de circa 2 milioane dolari SUA.

La momentul actual, se poate afirma că serviciile create sunt printre cele mai dotate în țară. Buna dotare, împreună cu personalul calificat, contribuie atât la calitatea serviciilor prestate beneficiarilor, cât și la durabilitatea acestora.

O atenție deosebită a fost acordată și consolidării relațiilor cu actorii comunitari. La etapa inițierii serviciilor au fost semnate acorduri de parteneriat între asociațiile obștești partenere, APL și PNUD Moldova, prin care au fost stabilite clar angajamentele fiecărei părți. Pe parcurs serviciile au stabilit relații de parteneriat cu majoritatea actorilor relevanți din comunitate, integrându-se treptat în sistemul de referință național.

Privitor la durabilitatea de ordin financiar, trebuie constatat că situația în cazul asociațiilor obștești partenere a fost similară situației per ansamblu cu care se confruntă sectorul asociativ din țară. Evaluarea situației la etapa inițială a scos în evidență mai multe lacune referitoare la durabilitatea financiară a ONG-lor partenere printre care:

- Abilități modeste în domeniul colectării de fonduri;
- Planificare insuficientă sau chiar lipsa unei planificări la capitolul colectare de fonduri;
- Existența unor surse sporadice de finanțare;
- Dependență excesivă de granturile oferite de donatorii externi;
- Valorificarea insuficientă a surselor locale de finanțare.

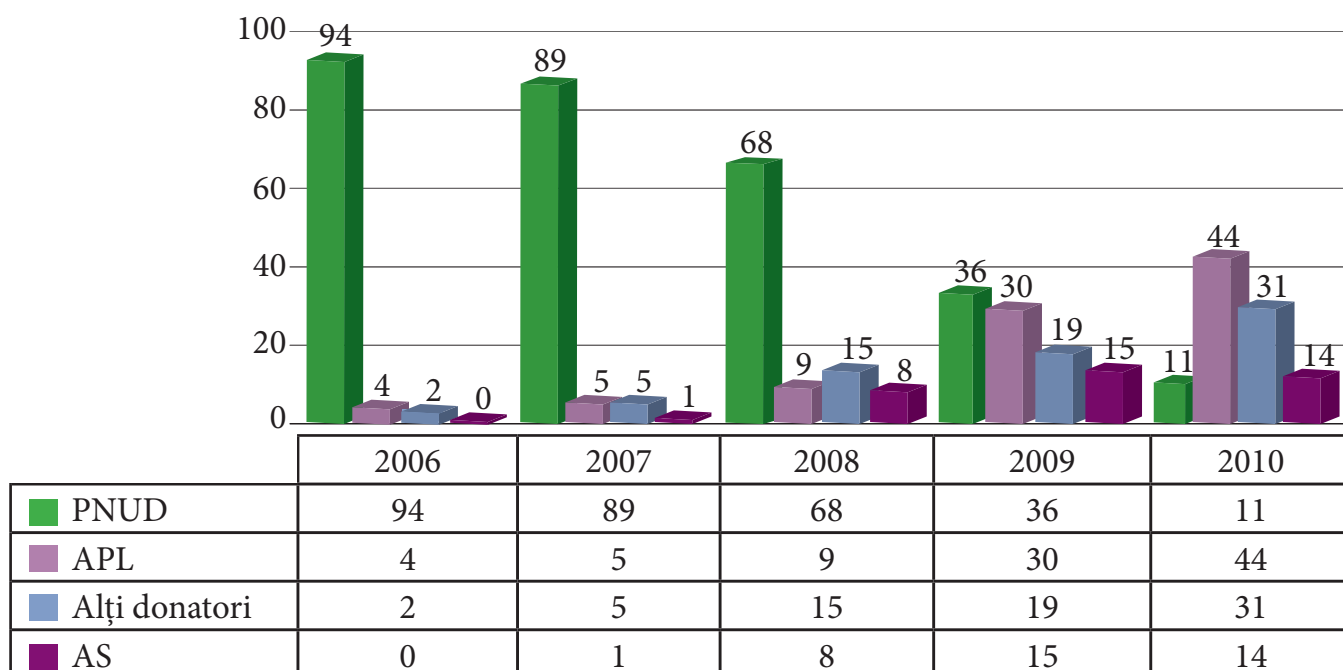
Obiectivul care s-a aflat în fața echipei proiectului a fost unul destul de ambițios care presupunea atingerea autosuficienței financiare în cazul finanțării CRS. Având în vedere că serviciile sociale create, grație complexității lor, sunt și foarte costisitoare, sarcina realizării autosuficienței financiare a fost una foarte dificilă. Astfel, pentru atin-

gerea obiectivului menționat echipa proiectului și-a propus, la etapa inițială de a consolida abilitățile asociațiilor partenere în colectare de fonduri, iar pe termen lung de a diversifica sursele de finanțare a activităților derulate de asociațiile partenere.

La prima etapă, pentru consolidarea abilităților în colectarea de fonduri, asociațiile obștești partenere au beneficiat de multiple evenimente de instruire în asemenea domenii cum ar fi: planificarea procesului de colectare de fonduri, tehnici de colectare de fonduri, managementul financiar, antreprenoriatul social etc. Evenimentele de instruire au fost combinate cu multiple exerciții practice, ulterior consolidate și prin suport follow up. Drept urmare, asociațiile beneficiare și-au îmbunătățit semnificativ abilitățile legate de procesul de colectare a fondurilor, acesta devenind planificat, consecvent și eficient. Dacă la etapa anului 2004, bugetul mediu per organizație nu depășea 100 mii lei, în prezent bugetul mediu anual a crescut de circa opt ori.

De remarcat că schimbări semnificative s-au produs și în compartimentul diversificarea surselor de finanțare. Astfel dacă la etapa lansării primelor servicii, principala sursă de finanțare o constituiau granturile oferite de PNUD Moldova, în următorii ani situația s-a modificat considerabil, în favoarea altor surse de finanțare, cum ar fi sursele oferite de APL, alți donatori și colectate din antreprenoriat social.

Diversificarea surselor de finanțare

Vorbind despre diversificarea surselor de finanțare, o atenție deosebită merită eforturile depuse de echipa proiectului la capitolul inițierea activităților de antreprenoriat social. În capitolul precedent am menționat deja despre beneficiile sociale multiple pe care le generează acest fenomen. Cu toate că obiectivul generării resurselor financiare adiționale nu este unul de bază, totuși acest obiectiv rămâne a fi unul primordial.

Pe parcursul implementării, proiectul s-a confruntat cu mai multe dificultăți și provocări în adresa desfășurării cu succes a componentei "antreprenoriat social". Vom menționa doar câteva: lipsa unui cadru legal adecvat care ar reglementa domeniul activităților de antreprenoriat social, lipsa abilităților antreprenoriale ale organizațiilor necomerciale locale, scepticism față de succesul activităților de antreprenoriat social, deficit de resurse al organizațiilor partenere la fondarea întreprinderilor sociale, durabilitatea insuficientă a misiunii sociale a organizațiilor necomerciale în raport cu activitatea economică etc.

În vederea lansării și desfășurării cu succes a activităților de antreprenoriat social echipa proiectului a oferit atât instruire, vizite de studiu peste hotare, suport follow up, dar și suport financiar sub formă de granturi pentru inițierea afacerilor sociale. În total au fost create 9 întreprinderi sociale (Edineț, Drochia, Soroca, Călărași, Chișinău, Ungheni, Hâncești, Căușeni și Comrat), prin intermediul cărora au fost finanțate **18** planuri de afaceri, în valoare totală de **172**

mii dolari SUA. Chiar dacă la etapa lansării primelor activități de antreprenoriat social, finele anului 2007, rezultatele financiare se arătau destul de modeste, nedepășind ponderea de 1% din totalul resurselor acumulate de asociațiile partenere, ulterior ponderea venitului a crescut constituind circa 15% din totalul resurselor financiare acumulate. În cifre absolute profitul din activitățile de antreprenoriat social a constituit circa **27** mii dolari SUA, din care în anul 2009 peste **15** mii dolari SUA. Cifra de afaceri totală a întreprinderilor sociale în această perioadă fiind de peste **80** mii dolari SUA, din care în 2009 – **52** mii dolari SUA.

În contextul durabilității financiare a serviciilor create, un rol aparte îl joacă sectorul privat. Grație activității economice, actorii privați dețin posibilități semnificative care ar permite susținerea activităților sociale din comunitate. Însă, până la momentul actual, implicarea sectorului privat în susținerea inițiativelor sociale rămâne a fi foarte modestă.

Există mai multe motive care explică reticența sectorului privat, însă cea mai evidentă se referă la imperfecțiunea cadrului legal – Legea cu privire la filantropie și sponsorizare, Legea cu privire la concesiuni, Legea serviciilor sociale etc. O altă cauză majoră vizează absența unor tradiții și spiritul redus de responsabilitate socială manifestat de actorii privați din țară.

Din cele patru surse principale de finanțare, cea mai importantă este finanțarea din bugetul public. Datele prezentate în diagrama precedentă (pagina 36) relevă o creștere spectaculoasă, de la 4% în 2006 până la 44% în 2010.

Din punctul de vedere al proiectului, rolul de bază în calitate de finanțator pe care îl joacă administrația publică este unul justificat și explicabil, având în vedere starea de centralizare avansată atât a sistemului de asistență socială, cât și a celui financiar-fiscal din Republica Moldova. Plus la toate, autorităților publice le revine și responsabilitatea de bază în soluționarea problemelor sociale cu care se confruntă comunitatea.

Desigur, fiecare sursă de finanțare oferă anumite avantaje, dar și limite și anume din acest considerent diversificarea este importantă. Chiar dacă antreprenoriatul social nu joacă rolul decisiv în obținerea autosuficienței financiare, experiența acumulată ilustrează că sporirea activităților generatoare de venit poate sustrage resurse considerabile din cadrul organizației, ceea ce ar conduce la diminuarea activității de bază a organizației. În același timp, rolul și colaborarea cu administrația publică, cât și cu sectorul privat nu este pe deplin valorificată, iar această cooperare nu trebuie neapărat să țină doar de aspectul financiar.

Diversificarea surselor de finanțare, alături de consolidarea continuă a capacităților instituționale, reprezintă cheia succesului în atingerea durabilității serviciilor create cu suportul proiectului "Oportunități mai bune pentru tineri și femei".

Epilog

În viața fiecărui proiect există un început și un sfârșit. Șase ani de activitate reprezintă o etapă suficient de lungă pentru a face o totalizare a rezultatelor obținute și pentru a formula concluziile necesare.

Chiar dacă această etapă nu înseamnă finisarea propriu-zisă a proiectului "**Oportunități mai bune pentru tineri și femei**", activitatea urmând a fi încheiată la finele anului 2011, totuși, misiunea proiectului va continua și după aceasta. Continuitatea proiectului va fi asigurată grație realizărilor sale, destinelor schimbate ale oamenilor, durabilității clădite pe parcursul acestor ani, practicilor pozitive care sunt sau vor fi preluate de către alți actori.

Misiunea proiectului merită a fi continuată atâta timp cât în țară va exista problema marginalizării sociale a persoanelor din societate, iar pentru combaterea acestui flagel sunt necesare eforturi conjugate și de lungă durată.

În calitate de manager de proiect, îmi pun întrebarea: "Ce a fost cel mai dificil în derularea proiectului "**Oportunități mai bune pentru tineri și femei**"?" Și îmi amintesc că, la momentul lansării proiectului, am întâlnit mulți sceptici care nu credeau în posibilitatea atingerii obiectivelor stabilite – crearea în termeni restrânși a unei rețele extinse de servicii sociale complexe – și cu atât mai mult, în posibilitatea asigurării durabilității acestora, având în vedere că ele urmau a fi gestionate de ONG-uri. În prezent, după 6 ani de activitate, pot afirma cu mândrie că aceste obiective au fost atinse.

În procesul implementării proiectului, cel mai dificil a fost nu atât crearea propriu-zisă a 10 Centre de Reintegrare Socială și a 9 servicii adiționale, ci asigurarea durabilității acestora. Pentru că durabilitatea implică mai multe dimensiuni și, desigur, nu se referă doar la autosuficiența financiară, așa cum se crede de obicei. Durabilitatea presupune și capacitate instituțională dezvoltată. Acum sunt cu inima împăcată, pentru că eforturile depuse de noi au permis asigurarea continuității Centrelor de Reintegrare Socială.

În final, aș dori să menționez că rezultatele obținute de proiect nu reprezintă meritul exclusiv al unui singur om sau al câtorva oameni din echipa proiectului. Acesta este meritul unei echipe extinse de parteneri. Din acest considerent,

adrez mulțumiri colegilor din organizațiile non-guvernamentale parteneri locale, echipelor de specialiști din cadrul serviciilor sociale create cu suportul proiectului, reprezentanților autorităților publice centrale și locale care au susținut și au contribuit la crearea și activitatea ulterioară a serviciilor sociale, colegilor și partenerilor din cadrul organizațiilor internaționale care au lucrat alături de noi, și, nu în ultimul rând, donatorilor – Guvernul SUA prin USAID, Guvernul României, "Fondul de urgență" creat de George Soros în 2009, care au susținut financiar activitatea proiectului "**Oportunități mai bune pentru tineri și femei**".

Viorel ALBU

Managerul proiectului PNUD "**Oportunități mai bune pentru tineri și femei**"